కథా నిలయం
5184
శ్రీకాకుళం

రస రమణీయం

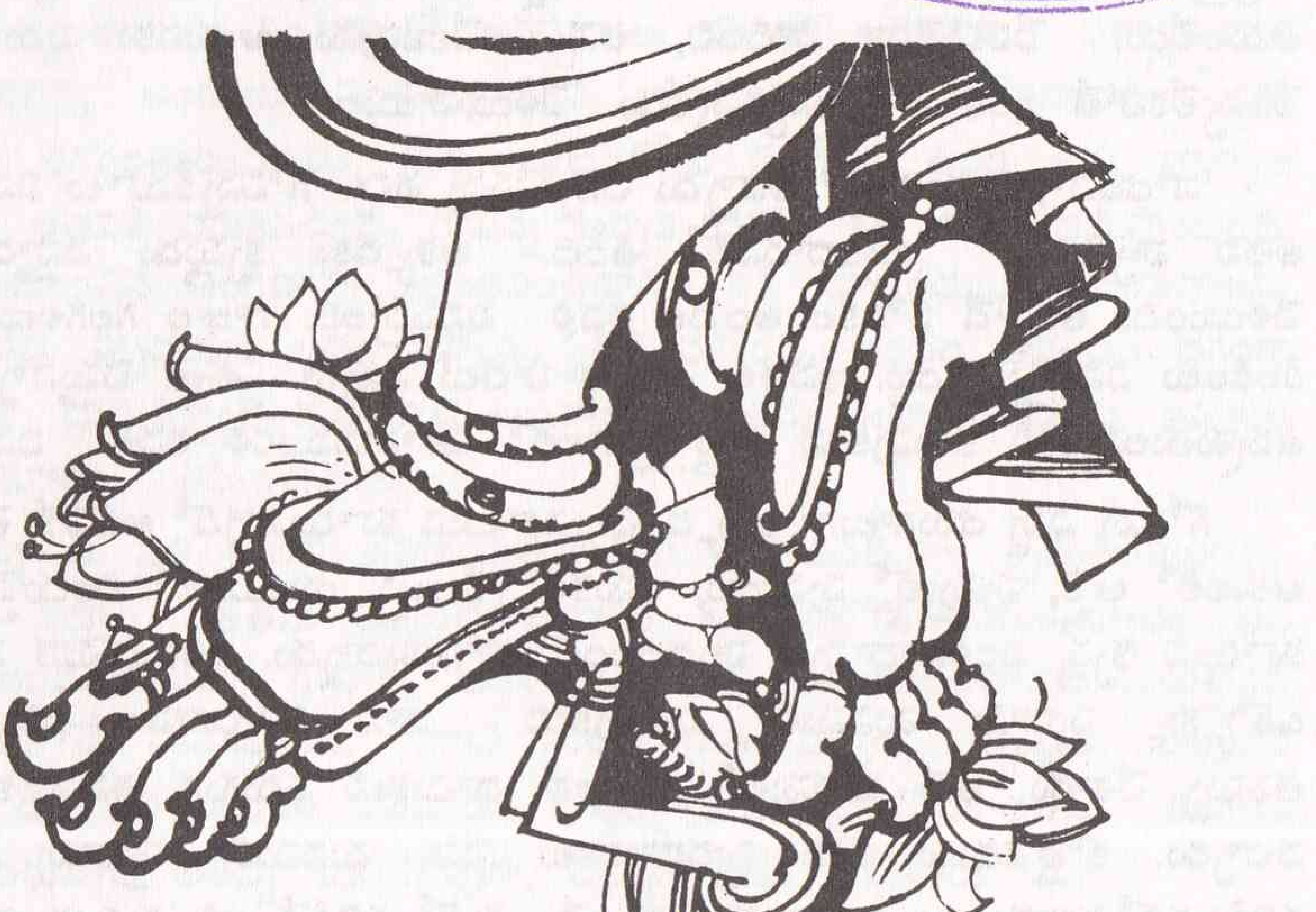

ప్రొద్దు వాటారినప్పటే నుంచి మర్రిచెట్ల లోంచి ఊడలు ఊడలుగా దిగజారుతున్న చీకటి, చలమై చెరువై చెలరేగిన యమునై సముద్రమై భూమినంతా ముంచివేసింది. ఆకాశమెత్తున ముంచేసింది. రాధ కంటే కాటుకలా – కృష్ణుడి వంటే నలుపులా – నందుడి ఇంట చల్లలా చిక్కబడింది.

చెట్టుకింద చీకటి మధ్య చితుకులమంటలు కృష్ణుడి మీద ఎర్రపట్టు కండువాలా కదలాడుతున్నాయి. చీకటి చిక్కదనాన్ని, చక్కదనాన్ని వెలుగెత్తి చాటుతున్నాయి.

మంటలో ఊచ కాలుస్తున్న గోపన్న ముఖం మీద – అతని పక్కన చెల్లాచెదురుగా పడివున్న వేణువుల మీద, కొంచెం అవతలగా బొత్తి కట్టివున్న వెదుళ్ళమీద వెలుగునీడల భాషతో కావ్యాలు రాస్తున్నాయి.

ఇంక మూడు ఝాములు పోతే సప్తమి తెల్లవారుతుంది. కృష్ణుడి పుట్టినరోజు వచ్చేస్తుంది. పాతిక పండగలనాడు గోపన్న ఆరంభించిన వేణు నిర్మాణం ఇంకా తెమలలేదు. రేపటికైనా సాధించి, తన వేణువును అయనకు సమర్పించాలి. రేపివ్వలేకపోతే ఇంక ఈ జన్మకివ్వలేదు. వేళయిపోయింది.

'నాయనా, బువ్వదినవే' అన్నాడు చిన్నగోపన్న వచ్చి. గోపన్నకీమాట వినపడలేదు. అతని హృదయం బృందావనిలో ఉంది. అక్కడకు కృష్ణుడు వస్తాడు. వచ్చే వేళయింది. అప్పుడే గోపికల అందెల రవళి వినిపిస్తోంది. గాజుల గలగలలు, నవ్వుల కిలకిలలు వినిపిస్తున్నాయి. ఇవతల వెదురు పొదలు సన్నగా ఈల వేస్తున్నాయి. ఈ ఉపశ్రుతులన్నిటినీ కలుపుకొని కొద్ది క్షణాలలో మోహనమురళి రవళి వినవస్తుంది.

గోపన్న ఎన్ని యుగాలుగా అక్కడ చెట్లమాటున కూర్చున్నాడో అతనికే తెలియదు. ఆకులలో ఆకై, పువ్వుల్లో పువ్వయి, ఇసుకలో రేణువై, యమునలో బిందువై స్తబ్ధంగా కూర్చుని కృష్ణ వంశీనాదాన్ని హృదయంలో పోసుకున్నాడు. పరిశుద్ధమైన స్వరాలలో ఒక్కొక్క స్వరాన్ని మనసులో నిలుపుకొని దాని విశ్వరూపం దర్శించడానికి తపస్సు చేశాడు. అదే మనసులో పదిలంగా దాచుకుని పరుగున తన కుటీరానికి వచ్చాడు. కొత్తవెదురు కోసి స్వరద్వారాలు వేసి, మనసులో స్వరాన్ని ఇందులో పలికించబోయాడు. ఆ స్వరం తన ఈ వేణువులో పలికితే ఇది కృష్ణయ్యకు కానుక ఇవ్వాలి. కాని అది పలకలేదు. పలికించాలని అతను ఎన్నివేల వేణువులో చేశాడు. తన ఉచ్ఛ్వాస నిశ్వాసాలన్నీ వేణువును శ్రుతి చేయడానికే ఉపయోగించాడు. జీవితకాలమే తక్కువ. ఒక జీవితానికి లెక్కదేలే ఉచ్ఛ్వాస నిశ్వాసాలు కొన్ని కోట్లు ఉంటాయి. వాటిని వృథా చేస్తే ఎలా? యమున ఒడ్డున పొదలమాటున దాగి కూర్చుని కృష్ణుడి మురళి విన్నప్పుడు అతను వూపిరి బిగపట్టుకునే కాలం గడిపేవాడు. అక్కడ పొదుపు చేసిన దానిని తన కొత్తవేణువును పూరించడానికి ఉపయోగించేవాడు.

తీరా పూరించేసరికి అది శ్రుతిశుద్ధంగా వినబడేది కాదు. పైగా జీరబోయేది. లోపలేవన్నా ఈనెలు లేచాయేమోనని గోపన్న ఎంతో శ్రద్ధగా లోపల కూడా నునుపు చేసేవాడు. ఇక పట్టుకు వెళదాం అని లేచేసరికి దాని గొంతుక జీరపోయేది.

గోపన్న పూర్వం ఎన్నో వేణువులు చేశాడు. తృప్తిగా వాయించాడు. బాగానే ఉందనుకున్నాడు. కాని ఒక స్థాయి వచ్చాక అతనికొక ఊహ పోయింది. వేణువును కిందపెట్టి, సంగీతాన్ని ఊహించబోయాడు. ఊహించిన సంగీతాన్ని భావన చేసి, భావించిన దానిని అనుభవించి దర్శించేసరికి అతనికొక సత్యం తోచింది. సంగీతాన్ని అనుభూతికి తెచ్చుకోవడానికి జంత్రగాత్రాలను ఉపయోగించబోవడం అవివేకం. జలపాతాన్ని వెదురుగొట్టంలో ఇమడ్చడం పొరపాటు. సముద్రాన్ని పాల కడవలో ఇమడ్చడం తెలివితక్కువ... ఊహకందే సంగీతంలో పాట కందేది శత సహస్రాంశం వుండదు.

ఊహ సాగిన కొద్దీ స్వరలత దిగంతాల వరకు వ్యాపించసాగింది. ఆకాశం వరకు వ్యాపించసాగింది. రోదసి అంతా నిండిపోసాగింది. క్రమంగా, ఓంకార జనితమైన స్వరార్ణవం తిరిగి ఓంకారమై భువన సమ్మోహనంగా భీకరంగా అద్భుతంగా ఎరుకపడసాగింది. శృత సంగీతంలా ఇందులో అపశ్రుతులు లేవు. అపశబ్దాలు లేవు. అన్ని వేదాంతాలు, అన్నిసత్యాలూ అర్ధసత్యాలేనంటూ, తనలో భాగాలేనంటూ నిలచే అద్వైత సత్యంలా ఈ సంగీతంలో అపస్వరాలు కూడా అర్ధస్వరాల, పూర్ణస్వరాల పక్కన నిలిచి, అందాలు సంతరించుకొని, అందంగా భాసించసాగాయి. ప్రతి అణువునా భగవంతుడున్నాడు, ప్రతి శబ్దంలోను సంగీతం ఉంది అన్న వాక్యాల తాత్పర్యం అతనికి ఎరుకపడింది. గోపన్న అర్భక దేహాని కిది దుర్భరమైపోయింది. అతను ఊహించిన సంగీతాన్ని అనుభవించడానికి శక్తి చాలలేదు... అవయవాలన్నీ విలవిలలాడేవి. హృదయం బద్దలయిపోయే స్థితికి వచ్చింది. అందం ఆనందం దగ్గరగా వస్తే ఇంత దుర్నిరీక్ష్యాలై దుర్భరాలై ఉంటాయని అతను ఊహించుకోలేదు. ఇప్పుడు గ్రహించి కూడా తప్పించుకోలేదు.

అతన్ని ఆ స్థితి నుంచి ఐహిక స్థితికి తెచ్చి కాపాడినది. – కృష్ణుడి మురళి... అది విన్న క్షణాన అతను ముగ్ధుడైపోయాడు. ఆ స్థితిలోనే మేలుకున్నాడు. తన ఊహకు అందినదానికన్న గొప్పదీ, ఆకళింపుచేసుకుని అనుభవించడానికి సులువైనదీ అతనికి ఆనాడే వినిపించింది. నాటి నుంచి ప్రతి నిత్యం కృష్ణుడు ఎక్కడికి వెళ్తే అక్కడికి వెళ్ళి మురళి వినేవాడు. కొత్తల్లో కొన్నాళ్ళు గోపకాంతలు కంగారు పడ్డారు. తరువాత అతన్ని ఒక గోవుగా, చెట్టుగా జమ కట్టేశారు.

ఇంత మోహనమైన సంగీతాన్ని కృష్ణుడు ఒక వెదురుముక్కలో ఎలా ఇమిడ్చాడో అని గోపన్న ఆలోచించాడు. ఒకసారి అతని ఇంటికివెళ్ళి ఆ మురళిని ఎత్తుకు వచ్చాడు. చెంగు చాటు నుంచి మురళి తీసి వాయించాలనుకునేసరికి అది కనబడలేదు.

మాయదారి కృష్ణుడు; గజదొంగదగ్గర నేను దొంగతనమేమిటి అనుకున్నాడు గోపన్న.

కాని గజదొంగ ఆ సాయంత్రం కనబడి, "గోపన్నా, నా మురళి తీసుకుపోయావు కదూ..పోనీ ఇంకొకటి చేసి పెట్టు" అన్నాడు నవ్వి.

గోపన్న తెల్లబోయాడు.

ఆ మర్నాటి నుంచి వేణునిర్మాణం ఆరంభించాడు గోపన్న. ఆరంభించిన నాటి నుంచి అతనిలో కొత్త శక్తి, కొత్త చైతన్యం మేల్కొన్నాయి. తన చేతులతో రూపుదిద్దుకుంటున్న మురళి రేపు మాపటివేళ కృష్ణుడి హస్తాలను అలంకరిస్తుందనీ, ఆయన అందులోకి జీవాన్ని ప్రతిపాదిస్తాడనీ అనుదినం ఆశపడుతూ ఆనందిస్తూ మురళిని రూపొందించాడు. ఆయన పెదిమలూనే చోట, వేళ్ళు ఆనేచోట మురళి కఠినంగా ఉండి నొప్పించకుండా ఉండేందుకు ఆయా ప్రాంతాలను తన చేతులతో అరగదీశాడు.

మురళి సిద్ధం కాగానే శ్రుతి చూశాడు. గుండె బద్దలయినంత పనయింది. అది శ్రుతిబద్ధంగా లేదు. పైగా జీర. రెండు మూడు వేణువులు పలికినట్టుంది. కృష్ణుడు ఊదుతాడన్న ఆనందంతో దానికీ ఒళ్ళు పులకరించిందా? గోపన్న అది పడేసి

మరోటి చేశాడు. అదీ అంతే. మర్నాడు వెదురు చాలా తెప్పించాడు. పది పన్నెండు చేశాడు. ఒక్కొక్కటే ఊది చూడడం, నచ్చక పారవెయ్యడం...

'నీకు వేణువు ఇవ్వనిదే నా ముఖం చూపను కృష్ణయ్యా' అనుకున్నాడు. నాటి నుంచి ఇదేపని పెట్టుకున్నాడు. సాయంకాలం బృందావని వేపు వెళ్ళి వేణుగానం వినడం, ఉదయాస్తమానం కొత్త వేణువులు చెయ్యడం.

ఊళ్ళో వాళ్ళంతా ఇది వింతగా చెప్పుకున్నారు. కొత్తలో మెచ్చుకున్నారు. తరువాత ఆ సంగీతం పిచ్చి వదిలిందనుకుంటే, మళ్ళీ ఆ పిల్లంగోవి పిచ్చి పట్టిందిగావాల అని నవ్వుకున్నారు. తరువాత నవ్వారు.

గోపన్న పనికిరావని పడేసిన వందలాది వేణువులను కొత్తలో గొల్లపిల్లలు తీసుకుపోయేవారు. తరువాత అతనికి భయం వేసింది – వాటిలో ఏదన్నా కృష్ణయ్య దగ్గరకు పోతుందేమోనని. అందుకని చేసిన వేణువులన్నీ పాకలో అటక మీద పడేసేవాడు.

యమున ఒడ్డున గోపన్నపాక. పాక ప్రక్కన పందిరి కింద వెదుళ్ళు, చెట్టుకింద కొలిమి చూసి ఊళ్ళో జనం హేళనచేశారు. 'గోపన్నా! ఏకంగా పెద్ద కలప దుకాణం పెట్టరాదూ... వ్యాపారం చేసినట్టు ఉంటుందీ' అని...

గోపన్నకు నవ్వడానికి, నవ్వుకోడానికి కూడా తీరికా, కోరికా, ఓపికా లేవు.

☆ ☆ ☆

పాతికేళ్ళు గడిచిపోయాయి. కృష్ణయ్య పెద్దవాడయ్యాడు. బృందావనికి రావడంలేదు. పట్నవాసం మనిషైపోయాడు. రాజకీయాల్లో తిరుగుతున్నాడు. అయినా కృష్ణాష్టమి వెళ్ళిన ప్రతి నవమినాడు గోపన్న కొత్త ఉత్సాహంతో కొత్తవేణువు ఆరంభిస్తూ – 'పైసారి పుట్టిన రోజుకేనా పంపాలి...' అనుకునేవాడు.

పుట్టినరోజు వచ్చేది – వెళ్ళేది... వేణువు మాత్రం కుదిరేది కాదు. ఏమిటో ఆ జీర... ఎవరో వెక్కిరిస్తున్నట్టు... ఏదో శాపం వున్నట్టు...

☆ ☆ ☆

'నాయనా బువ్వదినవే...' అన్నాడు చిన్నగోపన్న.

తండ్రి వాడివంక చూశాడు. జాలి వేసింది. తల్లి లేని బిడ్డ. తండ్రి వుండీ లేని బిడ్డ. ఆ వయసుకి వాడే రోజా ఇంతగంజికాచి పెడుతున్నాడు. వాడి అచ్చటా ముచ్చటా చూసుకుంటున్నాడు. అదీ మంచిదే అయింది. రేపు అష్టమి వెళ్ళిన నవమినాటి నుంచి, నాయన లేడని బెంగటిలుతాడన్న బెంగలేదు. ఎవరికి వారే యమునాతీరే...

'బువ్వదింటాలే గాని రేపు కిష్టయ్య పుట్టిన రోజు... నువ్వు నందయ్యాగారి లోగిలికెళ్ళి ఎవరూ చూడకుండా ఇది కిష్టయ్యకిచ్చి... మా నాయనిచ్చి రమ్మన్నాడని చెప్పి రావాల' అన్నాడు గోపన్న.

'బువ్వదిను మరి' అన్నాడు బిడ్డ.

గోపన్నకి ఎందుకో వాణ్ణి చూడగానే బాలకిష్టయ్య గుర్తుకొచ్చాడు. అటూ ఇటూ బెరుగ్గా చూసి గబుక్కున వాణ్ణి దగ్గరకు లాక్కుని గాఢంగా ముద్దు పెట్టుకున్నాడు.

బుల్లాడికిది కొత్త. వాడు తెల్లబోయి చూసి బుగ్గ తుడుచుకున్నాడు. 'బువ్వదినుమరి' అన్నాడు.

'మురలి పట్టికెళ్తావా?'

'నువ్వలాగే అంటావు. పొద్దుటేలేమో ఇది బాగులేదు ఒద్దులే అంటావు'

'అనను. ఈసారి చేసేది బాగుంటదిలే. అయినా సూడనుగా' అన్నాడు గోపన్న నీరసంగా నవ్వి.

'బువ్వదిను మరి' అన్నాడు చిన్నగోపన్న.

☆ ☆ ☆

మర్నాడు ఉదయమే గోపన్న కొడుక్కి తలంటి నీళ్ళు పోశాడు. సాంబ్రాణి ధూపమేసి జుట్టు అరబెట్టాడు. చిక్కుదీశాడు. వదులుగా కొప్పు ముడేసి పూలు తురిమాడు. పట్టుకండువా తీసి పంచె కట్టాడు. మరోటి తీసి ధట్టీచుట్టాడు. కస్తూరి తిలకం దిద్దాడు. కాటుక దిద్ది, దిష్టి తగలకుండా బుగ్గన చుక్క పెట్టాడు. నెమిలీకల వీవనలోంచి ఒక కన్ను తీసి కొప్పునబెట్టాడు.

చినగోపన్నకీ వరస బొత్తిగా నచ్చలేదు. ఎన్నడూ లేని పనులు చేస్తున్నాడు అయ్య. వాడికెందుకో గుబులేసింది. కంటనీరు తిరిగింది. జాలిగా నాయన వంక చూశాడు. ముస్తాబు ముగించిన గోపన్న తృప్తిగా ఒకసారి కొడుకును చూశాడు.

క్షణంలో నిర్విణ్ణుడైపోయాడు. ఇదేమిటి బాలకృష్ణుడు... గోపాలకృష్ణుడు ఇక్కడికి ఎందుకొచ్చాడు? తాను ఏనాడో ఎత్తుకొచ్చిన వేణువు కోసమా?

గోపన్న తేరిపార చూశాడు. సందేహం లేదు - కృష్ణుడే. అప్రయత్నంగా చేతులు జోడించి దండం పెట్టాడు. ఒక్కసారిగా కన్నీరు కట్టలు తెంచుకుంది. అది దుఃఖమో, ఆనందమో.

'ఏందే అయ్యా' అంటూ బారున వచ్చి కౌగిలించుకున్నాడు కొడుకు. తండ్రి దండం పెట్టేసరికి వాడికి ప్రాణం కంగారు పెట్టేసింది.

గోపన్న ఉలికిపడి కళ్ళు తుడుచుకున్నాడు. 'దేవుడికి దండం పెట్టానురా' అన్నాడు. 'ఏదీ మురళేదీ' అంటూ అటూ ఇటూ చూశాడు. కనబడలేదు.

'అటక మీదెట్టాను. రాతిరి ఎలకలొస్తే...' అన్నాడు చినగోపన్న భయపడుతూ.

'ఆఁ ఎంత పన్జేశావురా బాబూ...' అన్నాడు గోపన్న. ఎలకలుండేదే అటక మీద అని తెలిసి అక్కడ పెట్టటమేమిటని కేకలెయ్యబోయాడు. కాని మనస్కరించలేదు. అటకమీదకెక్కి చూశాడు. అక్కడ తను పనికిరావని పడేసిన వేణువులు గుట్టలుగా ఉన్నాయి. అందులో ఏది కొత్తది? ఏది మంచిది?

గోపన్న ఆ వేణువులన్నీ కిందకు దించాడు.

ఒక్కొక్కటీ తీసి వూది చూడసాగాడు.

'ఇది కాదు'

'ఇదీ కాదు...'

ఇటువేపు గుట్ట తరుగుతోంది. అటువేపుది పెరుగుతోంది. కాలం తరుగుతోంది.

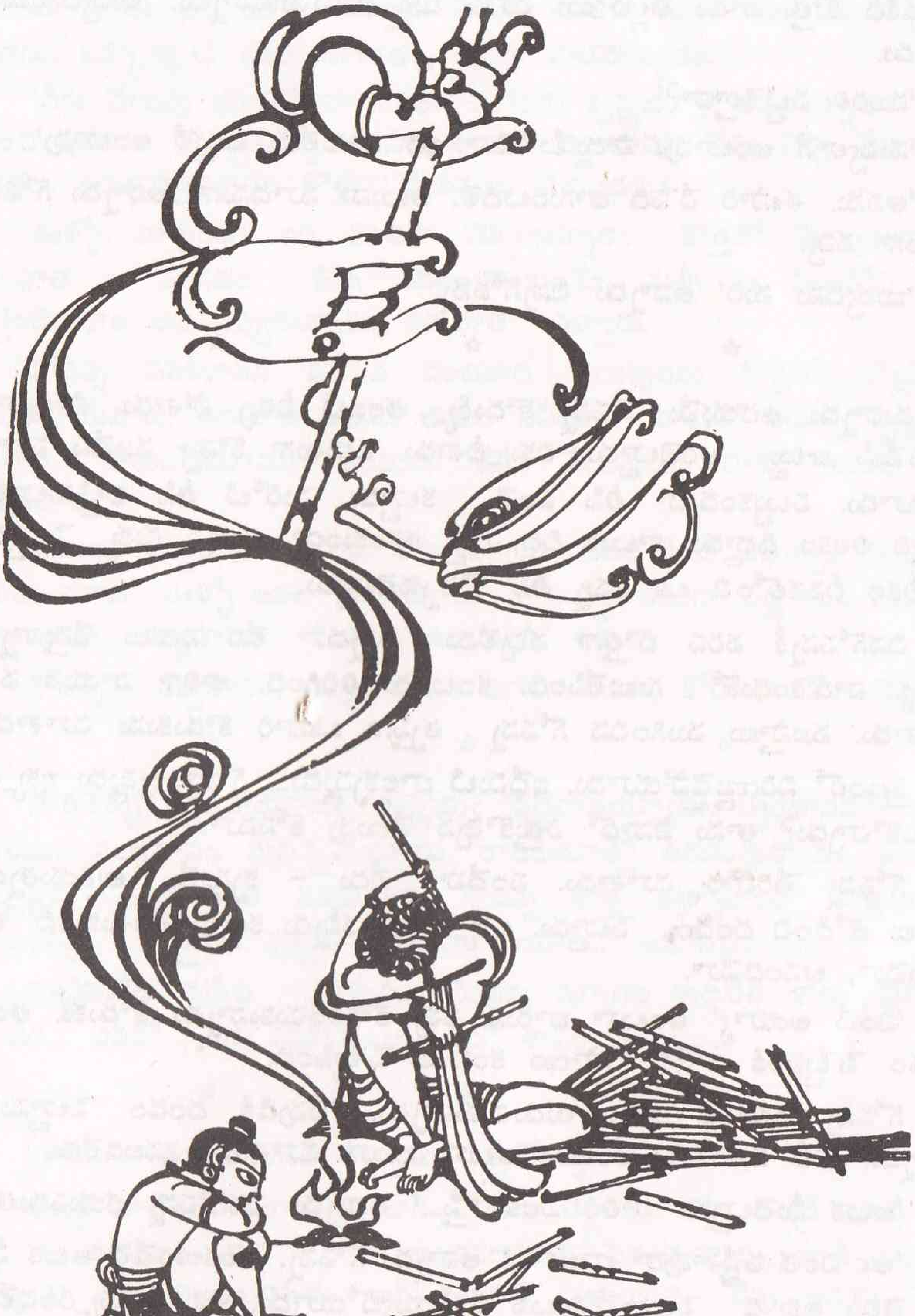

మధ్యాహ్నం భోజనం వేళ వచ్చింది. వెళ్ళింది. గోపన్న 'నేతి నేతి' అనుకొంటూ వేణుపరీక్ష సాగిస్తూనే ఉన్నాడు.

చిన్న గోపన్నకి తండ్రిని పలుకరించేందుకు సాహసం చాలలేదు. వాడూ అలాగే కూర్చున్నాడు. చెమటకి కస్తూరి బొట్టు కరిగిపోయింది. కాటుక చెరిగిపోయింది. పూలు వాడిపోయాయి. వాడి సంతోషం, ఉత్సాహం వెన్నుదరిగాయి. అన్నం తిననందువల్ల నీరసం కూడా కలిగింది. కాని, గోపన్న ఇవేమీ గమనించేస్థితిలో లేదు. ఇది కాదు.

ఇదీ కాదు.

ఇన్ని వేణువుల గుట్టలో ఎక్కడో సత్యమైన కొత్త వేణువు దాగి ఉంది. అది సత్యమైనదేనా?

... ఏమో... గోపన్నకి తెలియదు. పరీక్షించి చూడలేదు. అయి ఉంటుందని, అయి తీరాలనీ...

☆ ☆ ☆

పొద్దు వాటారింది. చీకటి చిక్కబడింది. చిన్న గోపన్న దీపం వెలిగించాడు.

'నాయనా, చీకటి పడిపోతోందే. పుట్టింరోజు పండుగయిపోతుంది' అన్నాడు జంకుతూ. గోపన్న తల ఊపాడు. ఇక రెండే రెండు వేణువులు మిగిలాయి. ఒకటి చూశాడు. ఇదీ కాదు.

ఇంక ఒక్కటి మిగిలింది. ఇదేనా... ఏమో... తను ఉదయం నుండి వెతుకుతున్నది మంచిదికాక, కానందువల్ల ఈ గుట్టలో పడిపోయిందేమో, ఇప్పుడు మిగిలింది – ఒకప్పుడు పనికిరాదని తను పడవేసిందేమో... చివరి మురళిని పరీక్షించడానికి గోపన్నకి ధైర్యం చాలలేదు. సత్యం తెలుసుకొని చనిపోగల శక్తి లేదు. మళ్ళీ ఇంకో ప్రయత్నం చేసే ఓపిక లేదు. వ్యవధిలేదు.

'ఇదే' అన్నాడు ధీమాగా.

'ఊదవా?' అన్నాడు కుర్రాడు.

'ఒద్దు..లగెత్తు... కిష్టయ్య చేతికియ్యి. ఆయనే చూస్తాడు. ఆయనే చెబుతాడు' అన్నాడు గోపన్న.

కుర్రాడు ఇంక ఆగలేదు. మళ్ళీ తండ్రి మనసు మారేలోపల పారిపోవాలనుకున్నాడు. చీకట్లోకి పరుగెత్తాడు.

☆ ☆ ☆

పాతిక సంవత్సరాల గాలివాన వెలసింది. గోపన్న నీరసంగా మేను వాల్చాడు. పూర్వం ఊహా సంగీత ప్రపంచంలోకి తొంగి చూసినపుడు కూడా ఇలాటి నిస్త్రాణే కలిగేది. ఇవాళా అదే...

తాను పని ముగించాడా... భగవంతుడికి సరియైన శ్రుతి శుద్ధమైన వేణువును పంపాడా... ఇన్ని సంవత్సరాలు కృషి చేసి ఇన్ని వేల పరీక్షలు జరిపి, చివరికి పంపిన వేణువును పరీక్షించుకోలేదు. అది కిష్టయ్యకే వదిలేశాడు. శ్రుతి సరిలేకపోతే ఆయన సరిచేసుకుంటాడు.

అయినా శృతిశుద్ధంగా ఉందో లేదో నిర్ణయించే జ్ఞానం తనకు ఉందా... సరిచేసే శక్తి ఆయనకు లేదని తను అనుకొన్నాడా? గోపన్నకు నవ్వు వచ్చింది.

ఎంత పొరబాటు. పాతికేళ్ళ పొరబాటు... ఒక జీవితం పొరబాటు.

ఆయన అలుగుతాడా... అలగడు. నవ్వుకుంటాడు. వెర్రిగోపన్న అనుకొంటాడు. అనుకొని మురళిని తన పెదిమల దగ్గర ఉంచుకుంటాడు. శ్రుతులన్నీ దాచుకున్న బొజ్జలోంచి ఓంకారానికి మూలస్థానమైన నాభిలోంచి మంగళగళంలోంచి... మధురాధరాలలోంచి... వెన్నా పాలూ ఆరగించిన మధురాధరాలలోంచి, రాధాధరాలను పవిత్రం చేసిన మధురాధరాలలోంచి జీవం వచ్చి తన వేణువులో ప్రవేశిస్తుంది...

తన పక్కనున్న వేణువులోంచి సన్నటి చక్కటి స్వరం నెమ్మదిగా ఇవతలికి రావడం, వచ్చి తన చెంప నిమరడం గమనించాడు గోపన్న.

ఇదేమిటి? తను పనికిరాదనుకొన్న మురళి...

ఇంకో క్షణానికి ఆ పక్క మురళి, ఉత్తరార్థానికి ఇటుపక్క మురళి మేలుకున్నాయి. మరికొద్ది క్షణాలలో ఆ కుటీరంలోని సహస్ర వేణువులూ భువనమోహనంగా గానం చేయసాగాయి. గోపన్న లేచి కూర్చున్నాడు. భ్రమరాన్ని చూస్తున్న కీటకంలా దశదిశలా పరిభ్రమించాడు. అన్ని వేణువులూ పాడుతున్నాయి. అన్నిటిలోనూ అలనాటి బృందావన కృష్ణుడి మోహనగానమే. అన్నీ శ్రుతిశుద్ధంగా ఉన్నాయి. అసత్యమైన వేణువు లేనే లేదు. భగవంతుడికి ఉపయోగపడని వేణువే లేదు...

గోపన్న విభ్రాంతుడై పోయాడు. నీరసంగా ఆనందంగా మేను వాల్చాడు. సహస్ర వేణునాద స్వరార్ణవంలో - సాక్షాన్మహావిష్ణువై తేలుతున్నాడు.

వేణుగానం ముగిసిన కొద్ది క్షణాలకు అంతకన్న మధురమైన అడుగుల సవ్వడి వినబడింది. చిన్నగోపన్న వచ్చి ఉండాలి. తను పంపిన మురళి మంచిదో కాదో చెప్తాడు. ఈ సత్యం ఇక తెలిసినా మానినా ఒకటే. అంతకన్న గొప్పసత్యాన్ని దర్శించాడు తాను.

గోపన్న నెమ్మదిగా కళ్ళు తెరిచాడు. గుమ్మంలో బాలకృష్ణుడు! పట్టుపంచ, పట్టుధట్టీ, కస్తూరిబొట్టు, బుగ్గన చుక్క, సిగలో పింఛం....

'నువ్వే వచ్చావా కిష్టయ్యా...' అంటూ లేచి కూర్చుని చేతులు జోడించాడు గోపన్న.

'అయ్యా అయ్యా! కిష్టయ్య నీ మురళి వాయించాడే. నాకు బువ్వ పెట్టాడు. ఇక్కడ ముద్దెట్టుకున్నాడు. అయ్యా మరేం... కిష్టయ్య నీ మురళి వాయించేవాడే. కానీ... మరే...ఎంత వాయించినా ఏమీ వినబడలే. అస్సలు పాట రాలేదే... కాని కిష్టయ్య మంచోడు. నన్నిక్కడ ముద్దెట్టు...'
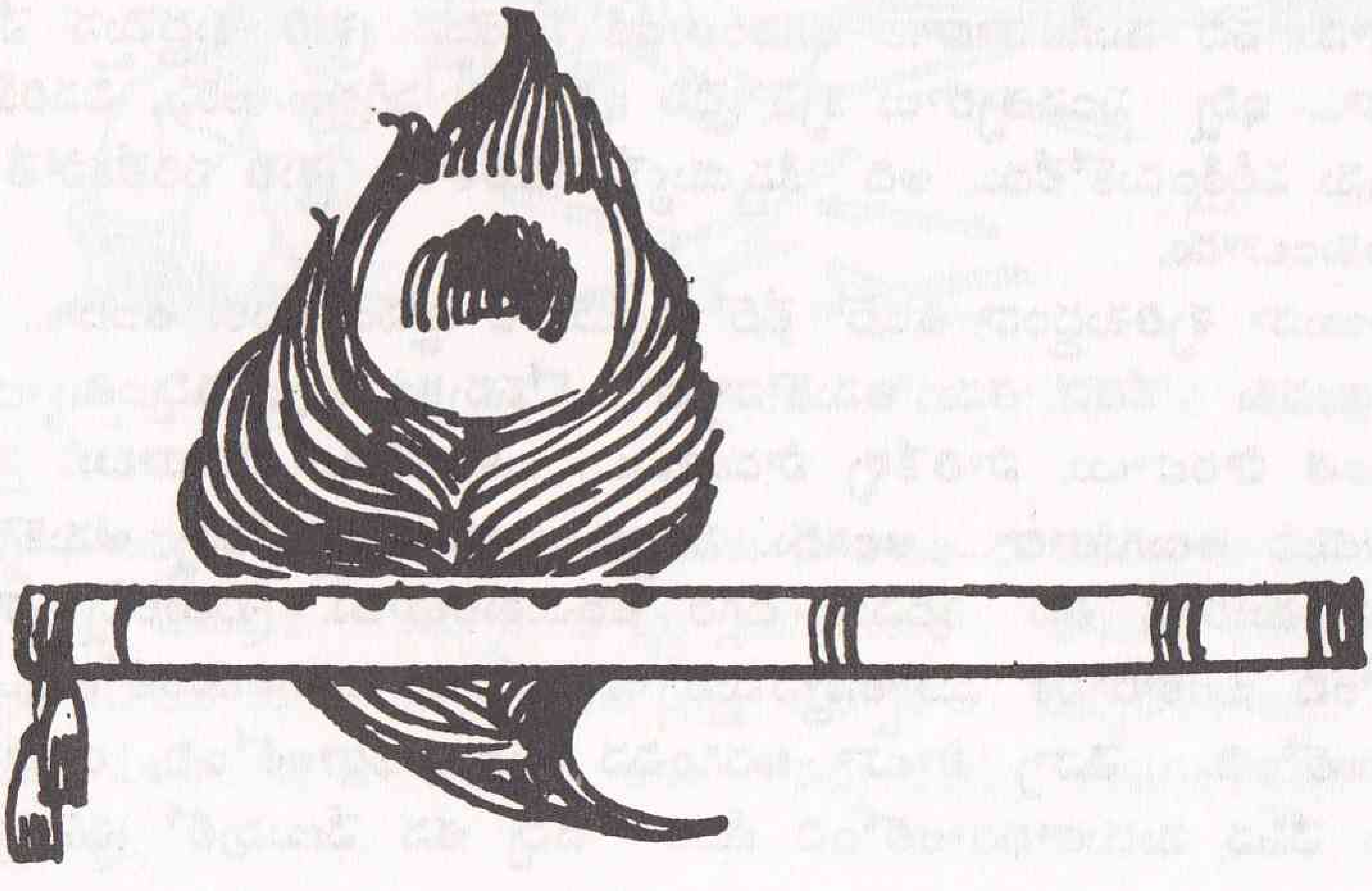
గోపన్న తల పక్కకుతిప్పి గదినిండా పడివున్న వేణువులను చూశాడు. ఇంతసేపూ గానం చేసి అలసిపోయిన వేణువుల వంక ఆప్యాయంగా సగర్వంగా చూసి ఒకటి తీసి ముద్దు పెట్టుకున్నాడు గోపన్న.